

Luomuvalvonta

Luomusuunnitelmaohje-Elintarvikkeet

Luomusuunnitelmaohje-Elintarvikkeet

1 MIKÄ ON LUOMUSUUNNITELMA

Luomusuunnitelma on EU-asetuksen 2018/848 vaatimus

Luomusuunnitelman laatiminen, päivitys ja noudattaminen kuuluvat jokaisen luomuelintarvikkeiden valvontajärjestelmään hakevien ja siihen kuuluvien yritysten velvollisuuksiin. Hakiessasi luonnonmukaisten tuotteiden valvontajärjestelmään sitoudut noudattamaan luomulainsäädännön tuotantosäännöksiä. Hakemuksen liitteeksi sinun tulee liittää luomusuunnitelma.

Luomusuunnitelman laatiminen, päivitys ja noudattaminen kuuluvat jokaisen luomuelintarvikkeiden valvontajärjestelmään hakevien ja siihen kuuluvien yritysten velvollisuuksiin. Hakiessasi luonnonmukaisten tuotteiden valvontajärjestelmään sitoudut noudattamaan luomulainsäädännön tuotantosäännöksiä. Hakemuksen liitteeksi sinun tulee liittää luomusuunnitelma.

Luomusuunnitelmassa sinun tulee kuvata toiminnassasi luomuisuuden kannalta kriittiset kohdat sekä toimenpiteet, joilla varmistat, että tuotteiden luonnonmukaisuus säilyy. Kriittisiä pisteitä ovat kaikki ne kohdat luomutuotteiden valmistuksessa, varastoinnissa ja kuljetuksessa, joissa on vaarana, että luomutuotteeseen sekoittuu ei-sallittuja aineita, tavanomaisesti tuotettua tuotetta tai tavanomaisesti tuotettu tuote merkitään luomutuotteeksi. Suunnitelman tulee kattaa kaikki tuotannon, valmistuksen ja jakelun vaiheet. Vähimmäisvaatimukset luomusuunnitelmalle löydät yleisoppaan osasta 1.3:

<https://www.ruokavirasto.fi/yritykset/oppaat/luomuyhteiset/luomutuotannon-yhteiset-ehdot/>

Luomuelintarvikkeiden valvontajärjestelmä kattaa valmistuksen, jolla tarkoitetaan luonnonmukaisesti tuotettujen tuotteiden säilömistä ja/tai jalostusta, teurastusta ja kotieläintuotteiden paloittelua, pakkaamista, merkitsemistä ja/tai luonnonmukaiseen tuotantotapaan viittaavien merkintöjen muuttamista. Sen lisäksi järjestelmään kuuluu varastointi, tukkukauppa ja tuonti EU:n ulkopuolelta ja vienti EU:n ulkopuolelle.

Luomuelintarvikkeiden valmistusta koskevat lisäksi Elintarvikelain kautta tulevat hygienia- ja omavalvontasäädökset, joita toimijan tulee toiminnassaan noudattaa. Näitä vaatimuksia ei käsitellä tässä ohjeessa. Näiden vaatimusten osalta ohjeistusta saa oman kunnan elintarvikevalvonnasta.

Luomuvallonta

Luomusuunnitelmaohje-Elintarvikkeet

1.1 Millainen luomusuunnitelman pitää olla

Luomusuunnitelma on vapaamuotoinen, siihen ei ole mitään valmista pohjaa tai mallia. Tämän ohjeen otsikoinnissa on käytetty samoja osa-alueita, jotka luomusuunnitelmaan pitää sisällyttää. Luomusuunnitelmassa voit käyttää samoja otsikoita yrityksesi toimintaan soveltaen.

Luomusuunnitelma voi olla osa toimijan käyttöön ottamaa laatujärjestelmää. Ruokavirasto kuitenkin toivoo, että pidät luomusuunnitelmasi yhtenä kokonaisuutena, jolloin asioiden päivittäminen helpottuu ja se myös sujuvoittaa tarkastuksen etenemistä.

Yrityksessä on hyvä olla nimettynä henkilö, joka vastaa luomusuunnitelmasta ja sen päivittämisestä, sekä varmentuu siitä, että suunnitelmassa kuvatut varo- ja tarkastustoimenpiteet sekä muistiinpanot tulevat tehdyiksi. Luomusuunnitelma tehdään yritystäsi varten, osaksi yrityksesi toiminnan varmentavaa järjestelmää. Kirjoittamisessa voi auttaa, jos laadit tekstin esim. uudelle työntekijälle, jolle halutaan kertoa miten, missä, milloin ja kenen toimesta yritys luomutuotteita käsittelee. Ja ennen kaikkea, miksi kyseiset toimenpiteet tehdään niin kuin ne luomusuunnitelmassa on kuvattu tehtäviksi.

Ruokaviraston tulkinnan mukaan luomutoimintaa koskeva kirjanpitoaineisto on säilytettävä vähintään seuraavaan tarkastukseen asti. Luomutoimijan oikeusturvan kannalta on toimijan edun mukaista säilyttää kirjanpito vähintään tuotteiden hyllyiän ajan tai esimerkiksi 5 vuotta.

2 TOIMINNAN JA TILOJEN KUVAUS

2.1 Toiminnan kuvaus

Kuvaa yrityksesi toiminta yleisellä tasolla. Kerro toiminnasta riippuen mm.

- kuka tekee ja missä
- luettelo valmistettavista, markkinoitavista tai tuotavista/vietävistä luomutuotteista
- miten tehdään: toiminnan luonne (jalostaa, pakkaa, uudelleen pakkaa, tekee merkintöjä, etiketöi tai tuo EU:n ulkopuolelta / vie EU:n ulkopuolelle)
- milloin tehdään eli onko toiminta jatkuvaa vai kausiluontoista
- käsitelläänkö samoja tuotteita sekä luomuna että tavanomaisena
- käytetäänkö johonkin toimenpiteeseen alihankijaa
- tehdäänkö jokin toiminta alihankintana toiselle päämiehelle

Luomuvallonta

Luomusuunnitelmaohje-Elintarvikkeet

2.2 Luomutuotteiden käsittelyssä käytetyt tilat

Toimintaan käytetyillä tiloilla tarkoitetaan raaka-aineiden tai valmiiden tuotteiden vastaanottotiloja, raaka-ainevaroja, tiloja, joissa tehdään jalostus, pakkaaminen tai merkinnät, valmiiden tuotteiden varastointitilat sekä kaikki muut tilat, joissa luomutuotteita käsitellään tai varastoidaan. Kuvaa kaikki toimintaan käytettävät tilat. Tuonnin osalta sisällytä luomusuunnitelmaan tiedot EU:hun tuotavien tuotteiden saapumispaikoista sekä tiloista, joita käytetään tuotteiden varastointiin ennen niiden toimittamista 1. vastaanottajalle.

Lisää myös luettelo koneista ja laitteista, joita käytetään luomutuotteiden valmistuksessa ja varastoinnissa.

Esimerkkejä:

- "luomutuotetta X valmistetaan tuotantolinjalla 2, jonka sijaitsee tuotantotilassa ja sen sijainti on merkitty pohjapiirroksen"
- "luomutuotteita varastoidaan hyllypaikoilla xy-xz elintarvikevarastossa"
- "raaka-aineiden vastaanotto tapahtuu takaovesta ja vastaanottotarkastus tehdään eteistilassa".

Tärkeintä kuvauksessa on se, että tehty kuvaus on sellainen, että sen perusteella voidaan tunnistaa käytännön toimintapaikat. Jos toimipisteessä käsitellään myös tavanomaisia tuotteita, on luomusuunnitelmaan hyvä liittää pohjapiirroksat, joihin on merkitty sekä luomu- että tavanomaisten tuotteiden käsittelypaikat.

3 HANKINTA

Tässä osiossa tee kuvaus tai listaus markkinoimistasi luomu- ja tavanomaisista luomuaineesia sisältävistä tuotteista ja raaka-aineista sekä näiden tavarantoimittajista. Lisäksi kuvaa miten varmennut tavarantoimittajien kuulumisesta luomuvallontaan ja miten varmennut hankkimiesi raaka-aineiden soveltuvuudesta luomutuotteisiin.

3.1 Lähetysten vastaanottotarkastukset

Vastaanottaessasi luomuraaka-aineita tai valmiita luomutuotteita, sinun tulee tehdä lähetykselle vastaanottotarkastus. Silloin varmennut, että vastaanottamasi tuotteet ja niissä olevat merkinnät vastaavat tuotteen mukana seuraavan saateasiakirjan tietoja. Vastaanottotarkastuksessa kirjataan myös, ovatko

Luomuvallonta

Luomusuunnitelmaohje-Elintarvikkeet

lähetykset suljettuja. Kuvaa siis luomusuunnitelmassasi, mitä tietoja lähetyksistä ja niitä seuraavista asiakirjoista tarkastetaan sekä mihin ja miten vastaanottotarkastuksen tulokset kirjataan.

Huomioi mm.

- valvontaviranomaisen tunnus tuotteessa ja lähetyksessä on sama
- saateasiakirjassa on kaikkien luomutuotteiden kohdalla tuoterivillä maininta ”luomutuote” ja tuotteen valmistusta valvovan valvontaviranomaisen tunnus
- saateasiakirjassa on lähetettävää yritystä valvovan viranomaisen tunnus, myyjän nimi ja osoite, kuljetusliikkeen tiedot ja erätunnus

Lisäksi sinun tulee kertoa, miten toimitaan, jos vastaanottotarkastuksessa epäillään tai todetaan, että erä ei täytä luomulle asetettuja vaatimuksia (kts kohta 10).

3.2 GMO ja säteilytys

Luomulainsäädännössä on ehdoton käyttökielto muuntogeenisille organismeille tai tuotteille, jotka on tuotettu muuntogeenisistä organismeista (gmo). Vastuu gmo-kiellon noudattamisesta on luomuelintarvikkeiden valmistajalla. Toimijana saat olettaa, ettei hankituissa elintarvikkeissa ole käytetty gmoa, jos pakkausmerkinnöissä tai mukana seuraavassa asiakirjassa ei ole mainintaa gmo:sta.

Kuvaa luomusuunnitelmassasi, minkä tuotteiden osalta ja miten varmennut gmo-vapaudesta sekä varmennukseen käyttämistäsi toimenpiteistä. Varmistus koskee esimerkiksi luomuelintarvikkeiden valmistusta koskevan oppaan kappaleessa 4, taulukossa kuvattuja ainesosia. Vuosittaisella tarkastuksella dokumentointia valvotaan asiakirjatarkastuksin.

Luomutuotteita ja niihin käytettäviä ainesosia ei saa käsitellä ionisoivalla säteilyllä. Käyttäessäsi tavanomaisia kuivattuja mausteyrtejä, mausteita ja maustekasveja sinun tulee varmistaa, että niitä ei ole säteilytetty. Kuvaa luomusuunnitelmassa toimenpiteet, joilla asia on varmistettu toiminnassasi.

Sopiessasi tavarantoimituksista voit varmistaa tavarantoimittajan kanssa, että hänellä on tiedossaan gmo:ta ja säteilytystä koskevat kiellot luomutuotannossa. Kun varmistat lisäksi jokaisesta toimituserästä, että niiden pakkausmerkinnöissä ei ole merkintää gmo:sta tai säteilytyksestä, on nämä varotoimenpiteet riittävät.

Luomuvallonta

Luomusuunnitelmaohje-Elintarvikkeet

Lisäksi luomusuunnitelmassa tulee olla kuvaus siitä, miten toimitaan, jos epäillään tai havaitaan luomutuotteissa merkkejä gmo:sta tai säteilytyksestä. Gmo:hin tulee kiinnittää erityisesti huomiota, jos toimijan tavanomaiset tuotteet sisältävät gmo:ta sisältäviä raaka-aineita tai valmistuksen apuaineita ja niitä on samassa varastossa luomutuotteiden kanssa. Oppaan valmistusosiossa on tarkemmin mahdollisia gmo lähteitä tai niistä peräisin olevia tuotteita.

3.3 Valmistetun nanomateriaalin käyttökielto

Luomuelintarvikkeiden valmistuksessa ei saa käyttää valmistettua nanomateriaalia sisältäviä tai siitä koostuvia elintarvikkeita. Kielto koskee raaka-aineiden lisäksi myös kaikkia ainesosia, kuten lisäaineita, aromeja tai ravintoaineita. Voit olettaa, että valmiiksi pakatun tuotteen valmistuksessa ei ole käytetty valmistettua nanomateriaalia, jos sitä ei ole mainittu pakkausmerkinnöissä. Kaikki valmistettua nanomateriaalia sisältävät ainesosat on ilmoitettava selkeästi ainesosaluettelossa. Tällaisten ainesosien nimen jäljessä on oltava sana ”nano” suluissa (Elintarviketietoasetus (EU) N:o 1169/2011 artikla 18.3). Kaikkea valmistettua nanomateriaalia sisältävät elintarvikkeet luokitellaan uuselintarvikkeiksi. Nanomateriaalien käyttö EU:ssa on lisäksi pääasiassa luvanvaraista.

4 Erilläänpito

Luomutuotteet ja tavanomaiset tuotteet tulee pitää erillään tuotannon kaikissa vaiheissa. Erilläänpito koskee ainoastaan niitä toimijoita, jotka käsittelevät samoissa tiloissa sekä tavanomaisia että luomutuotteita, ja luomutuotannossa sallittuja aineita esimerkiksi lisä- ja apuaineita.

Kuvaa luomusuunnitelmaan erilläänpito kaikissa niissä kohdissa, joissa käsitellään sekä luomutuotteita että tavanomaisesti tuotettuja tuotteita. Kerro miten erilläänpidosta huolehditaan vastaanoton, valmistuksen, varastoinnin (raaka-aineiden ja valmiiden tuotteiden varastointi) ja kuljetuksen aikana. Erilläänpito tulee tapahtua joko ajallisesti (luomu- ja tavanomaisia tuotteita varastoidaan eri aikaan) tai paikallisesti (erilliset varastot).

Kuvaa lisäksi miten ennaltaehkäiset muiden kuin sallittujen aineiden tai tuotteiden aiheuttaman kontaminaation, esimerkiksi ei-sallitut lisäaineet ja valmistuksen apuaineet.

Jos keräilet luomutuotteita, esimerkiksi raakamaitoa, teuraseläimiä tai kananmunia, kuvaa miten erilläänpito on huomioitu keräilyä aikana.

Esimerkkejä:

- teuraseläimet ovat tunnistettavissa eläinten tunnistusmerkkien perusteella, jotka viljelijä on laittanut saateasiakirjaan (vaatimuksenmukaisuusvakuuteen)

Luomervalvonta

Luomusuunnitelmaohje-Elintarvikkeet

- teurastukset tehdään puhtailla pinnoilla (ei tavanomaisesta tuotannosta peräisin olevia eläinten osia) yhtenäisenä eränä
- luomuruhot säilytetään omalla merkityllä paikalla yhtenäisinä erinä merkittynä ruholapuilla tai ruholeimalla
- luomutuotteita valmistetaan aina maanantaisin ja silloin ei tehdä (samanaikaisesti tai ennen luomutuotteita) lainkaan tavanomaisia tuotteita
- luomutuotteet tehdään aina aamulla ensimmäisenä puhtailla pinnoilla
- kaikki käytetty lautajauho on aina luomua

Tämä kohta ei koske niitä toimijoita, jotka käsittelevät ainoastaan luomutuotteita. Nämä toimijat voivat korvata kuvauksen toteamalla, että asia ei koske kyseistä toimijaa, koska käsitellään ainoastaan luomutuotteita ja sallittuja aineita.

4.1 Puhdistustoimenpiteet erilläänpidon varmistamiseksi

Kuvaa kaikki ne puhdistustoimenpiteet, joilla varmennut, etteivät varastoidut ja valmistettavat luomutuotteet sekoitu tai vaihdu tavanomaisten tuotteiden tai ei-sallittujen aineiden kanssa. Tarkista puhdistuksen tehokkuus ja pidä tarkastusten tuloksista kirjaa. Asianmukaiset puhdistustoimenpiteet, niiden tehokkuuden valvonta sekä tehtyjen toimenpiteiden muistiinpanot tulee olla luomusuunnitelmassa kuvattu. Puhdistustoimenpiteet eivät koske niitä toimijoita, jotka käsittelevät pelkästään luomutuotteita.

Puhdistustoimilla ei tässä siis tarkoiteta, kuinka hygieniavaatimuksia noudatetaan eli yrityksesi siivousohjelma ei korvaa tätä kohtaa. Yrityksessä mahdollisesti käytettävät pintapuhtausnäytteet eivät myöskään käy muistiinpanoiksi siitä, että puhdistustoimien riittävydestä on varmistuttu.

Esimerkkejä kuvauksesta:

- varastointitilojen hyllyt tyhjennetään puhtaaksi tavanomaisista tuotteista ennen luonnonmukaisten tuotteiden varastointia
- kun tuotantolinjalla vaihdetaan luomutuotteeseen, otetaan x kiloa tai x minuuttia tuotetta tavanomaiseksi ennen kuin luomutuotteen valmistus alkaa. Tällä varmennetaan se, että tuotantolinja on ”puhdistunut” kaikesta tavanomaisesta tuotteesta
- puhdistus ja sen riittävyden arviointi kirjataan ylös seuraavasti:

Huomioi puhdistustoimet valmistuksen lisäksi myös sekä raaka-aineväroastossa että valmiiden tuotteiden varastoinnissa ja kuljetusten aikana.

Luomuvallonta

Luomusuunnitelmaohje-Elintarvikkeet

4.2 Erien tunnistaminen valmistuksen eri vaiheissa

Kerro erilläänpidon kuvauksessa, miten eri erät tunnistetaan tuonnin, vastaanoton ja varastoinnin läpi koko valmistusyksikössä tapahtuvan ketjun ja kuljetuksen aikana. Erien tunnistus koskee luomuraaka-aineiden ja valmiiden tuotteiden lisäksi myös valmistuksessa käytettäviä lisäaineita ja valmistuksen apuaineita. Toiminnan kriittisiä pisteitä ovat ne kohdat, joissa muodostuu riski, että luomutuotteeseen sekoittuu tavanomaisesti tuotettua tuotetta tai tavanomaisesti tuotettu tuote merkitään luomutuotteeksi.

Tuotantoerien tunnistaminen on tärkeää, mikäli jokin tuote-erä joudutaan vetämään pois markkinoilta. Silloin takaisin veto voidaan kohdentaa tuote-erään, jota markkinoilta poisto koskee.

Tuotantoerien tunnistaminen on tärkeää, mikäli jokin tuote-erä joudutaan vetämään pois markkinoilta. Silloin takaisin veto voidaan kohdentaa tuote-erään, jota markkinoilta poisto koskee.

Esimerkkejä valmistuksessa:

- luomuerät tai luomutuotteisiin käytettävät erät säilytetään erivärisissä astioissa tai säiliöissä
- Luomutuotteiden valmistuksen aloitus- ja päättymisajankohta merkitään ylös

Esimerkkejä valmiista tuotteista:

- tietojärjestelmissä luomutuotteiden tuotenumerot merkitään tunnuksella LUOMUxxx
- luomutuotteita sisältävät rullakot on merkitty ”luomu”-lapuilla

5 Alihankinta

Alihankinnalla tarkoitetaan toimintaa, jossa yritys (päämies) antaa jonkin toiminnon kolmannen osapuolen tehtäväksi eli päämies ostaa alihankkijalta palvelua / työtä, esim. tuotteen valmistuksen. Alihankkijaksi kutsutaan sitä osapuolta, joka tekee jonkin toiminnon toisen yrityksen (päämiehen) lukuun, eikä omista luomutuotteita toiminnan missään vaiheessa. Päämies ja alihankkija kirjaavat keskinäisestä toiminnastaan sitoumuksen, jossa alihankkija sitoutuu noudattamaan luomusäädöksiä kaikissa alihankinta toimissa.

Päämiehenä toimivan yrityksen luomusuunnitelmassa tulee alihankinnasta olla kuvattuna seuraavat asiat:

- lista/luettelo käytettävistä alihankkijoista
- toimijoista, jotka ostavat alihankintaa yritykseltä

Luomuvallonta

Luomusuunnitelmaohje-Elintarvikkeet

- kuvaukset alihankintana tehtäväksi annetuista/saaduista toiminnoista
- luettelo luomutuotteista, joita toimija valmistaa/valmistuttaa alihankintana
- tiedot siitä mikä tarkastuslaitos (ulkomailla) tai tarkastusviranomainen valvoo alihankkijan toimintaa
- kuvaus siitä kuinka varmistetaan, että toiminta alihankkijan luona valvotaan/ voidaan valvoa
- kuvaukset kaikista käytännön toimenpiteistä, ml. yksikkötasolla käytössä olevat asianmukaiset kirjanpitojärjestelmät sen varmistamiseksi, että markkinoille saatetut tuotteet voidaan jäljittää tapauksen mukaan tuotteiden toimittajiin, myyjiin, vastaanottajiin ja ostajiin.

Kuvaa luomusuunnitelmaan ne toimenpiteet, jotka yrityksesi on antanut tai saanut alihankintana tehtäväksi. Esimerkiksi:

- alihankkija vastaa vastaanottotarkastuksista ja niistä tehtävistä kirjauksista
- alihankkija hoitaa luomutuotteiden lähettämisen ja vastaa saateasiakirjoihin tehtävistä merkinnöistä.

Jos toimit alihankkijana toisille toimijoille, kuvaa se toimijan omassa luomusuunnitelmassasi esimerkiksi toiminnan kuvauksen yhteydessä.

HUOM. Päämiehen tulee tehdä kirjallinen sitoumus alihankkijoiden kanssa valvontajärjestelmän soveltamisesta (esimerkki sitoumuksesta löytyy Ruokaviraston internet-sivuilta).

6 Jalostus/luomutuotteen koostumus

Jos valmistat tai valmistutat tavanomaisia tuotteita, joiden valmistuksessa käytetään luomuainesosia ja jotka mainitaan ainesosaluettelossa luomuainesosina, tulee luomusuunnitelmassasi kuvata myös näiden tuotteiden koostumus. Käytettäessä vain luomuainesosia, esimerkiksi leipomossa kaikki käytetty lautajauho on luomua myös tavanomaisissa tuotteissa, tulee käyttö kuvata luomusuunnitelmassa. Muista kuvata myös, miten varmennut koostumuksen luomuisuudesta. Luomuelintarvikkeiden valmistusta koskevassa oppaassa on tarkemmat luomutuotteiden koostumusta koskevat säännökset.

Liitä luomusuunnitelmaasi tiedot kaikista valmistetuista tuotteista, niiden koostumuksesta, sekä kaikista tuotteissa tai prosessissa käytetyistä ainesosista, myös apuaineista. Käytössä olevat reseptit tulee olla tarkastajan saatavilla tarkastuksella. Jos reseptit sisältävät tavanomaisia maatalousperäisiä ainesosia, kuvaa suunnitelmaan, onko kyseessä ns. luomutuotteissa sallittu tavanomainen ainesosa vai onko kyseessä

Luomuvälvonta

Luomusuunnitelmaohje-Elintarvikkeet

tavanomainen tuote, jonka valmistuksessa on käytetty luomuaineesosia. Eli miten varmennut, että käytetyt ainesosat täyttävät luomutuotteiden koostumusvaatimukset. Jos sinulla on ainesosalupa, tulee luomusuunnitelmassa kuvata tarkemmin kyseisen ainesosan käyttö (mikä ainesosa ja mihin tuotteisiin käytetään sekä käyttömäärä) ja luvan voimassaoloaika.

7 Merkinnät

Kaikissa luomutuotteissa tulee olla lainsäädännön edellyttämät merkinnät, ja toisaalta "ei-luomutuotteissa" ei saa olla kuluttajaa harhaanjohtavia luomumerkintöjä.

Luonnonmukaisen tuotannon yleisissä ehdoissa kappale:6

<https://www.ruokavirasto.fi/yritykset/oppaat/luomuyhteiset/luomutuotannon-yhteiset-ehdot/> on tarkemmin kerrottu millaisia merkintöjä lainsäädäntö edellyttää pakkauksissa ja erilaisissa asiakirjoissa.

Kuvaa luomusuunnitelmaasi kaikkiin pakkauksiin ja etiketteihin, asiakirjoihin, tiedotteisiin sekä markkinointi- ja mainosmateriaaleihin tulevat merkinnät. Kuvaa lisäksi, miten yrityksessä toimitaan, ettei tavanomaisia tuotteita merkitä luomuksi.

- Miten varmistat, että luomupakkausmerkinnät ovat reseptien mukaiset ja mihin merkinnät perustuvat?
- Miten toimit, jos havaitaan tai epäillään, että merkinnät ovat väärin tai tavanomainen tuote on merkitty luomuksi?

Voit kuvata pakkausmateriaaleihin tehtävät merkinnät sekä erilaisiin asiakirjoihin ja markkinointi- ja mainosmateriaaleihin tehtävät merkinnät joko sanallisesti tai liittää mallikappaleet/ vedokset luomusuunnitelman liitteeksi.

Kuljetusasiakirjoissa käytettävät luomumerkinnät voit kuvata joko tässä kohtaa tai kohdassa "kuljetukset ja lähettäminen".

8 Kuljetus ja lähettäminen

Sinun tulee varmentua lähettämiesi tuotteiden luomuisuudesta ja jäljitettävyydestä. Kuvaa mitä tunnistustoimia teet ennen luomutuotteiden lähettämistä ja miten varmistat, että saateasiakirjalla on vaaditut merkinnät. Lisäksi kuvaa luomusuunnitelmaan

- kaikki lähetyksiin liittyvät tilat (tilat voidaan kuvata myös kohdassa 2.1, jossa on kuvattuna muutkin toimintaan liittyvät tilakuvaukset)
- toimenpiteet, joilla huolehditaan lähetysten tunnistamistoimenpiteistä
- selvitys miten luomutuotteet kuljetetaan toisiin yksiköihin tai toisille valvonnassa oleville toimijoille

Luomuvallonta

Luomusuunnitelmaohje-Elintarvikkeet

- tiedot siitä miten kuljetettavat tuotteet on pakattu (tai tiedot irtokuljetuksesta)
- kuljetusliikkeen tiedot
- mitä tietoja erää seuraavassa saateasiakirjassa tai pakkausetiketissä on (myyjän nimi ja osoite, valvojan viranomaisen tunnus, tuotteen nimi ja viittaus luomuun)

9 Luomun kirjaamisvaatimukset -muistiinpanot ja taseet

Luomukirjanpito koostuu yrityksesi tekemistä muistiinpanoista ja niiden perusteella tehtävistä taseista. Muistiinpanot ovat keskeiset dokumentit, joilla todennat omaa luomutoimintaasi. Kuvaa se tapa, jolla muistiinpano- ja tasevelvoitteet täytetään. Laadi muistiinpanot ja taseet siten, että tuotevirtaa voidaan seurata katkeamatta.

Tee muistiinpanot varastosta ja varoista (raaka-aineet, valmistetut tuotteet), hävikistä, varastoista lähetetyistä tuotteista, niiden luonteesta ja määristä. Lisäksi sinulla tulee olla tiedot lähettämiesi tuotteiden vastaanottajista. Luomusuunnitelmassa tulee kuvata, miten teet edellä mainitut muistiinpanot, tai miten kyseiset tiedot löytyvät kirjanpidostasi.

Jokaisella toimijalla tulee olla omat muistiinpanot ja taseet toiminnastaan, esimerkiksi tukkukauppa, joka on antanut tuotteiden varastoinnin alihankkijalle, ei voi väistää muistiinpano- ja tasevelvollisuuttaan varaston tekemillä muistiinpanoilla ja taseilla. Muistiinpanoihin ja taseisiin sisällytettävät tiedot on näytettävä oikeiksi asianmukaisilla tositteilla. Tarkastuksella tositteet tulee olla tarkastettavissa.

Kirjanpidosta tarkemmin:

https://www.ruokavirasto.fi/globalassets/tietoa-meista/julkaisut/esitteet/luomu/luomutoimijan_kirjanpito_fi.pdf

9.1 Jäljitettävyys

Jokainen tuote tulee olla jäljitettävissä kaikissa tuotanto-, valmistus- ja jakeluvaiheissa, jotta kuluttajalle annetaan takeet siitä, että luonnonmukaiset tuotteet on tuotettu vaatimusten mukaan. Kuvaa luomusuunnitelmaasi kaikki käytännön toimenpiteet, joilla varmistat, että yrityksesi markkinoille saattamat tuotteet voidaan jäljittää niiden toimittajiin, myyjiin, vastaanottajiin ja ostajiin.

Esimerkiksi

- kirjanpito kaikista lähetetyistä tuotteista ja tuote-eristä sekä niiden vastaanottajat
- kuvaus, millä merkinnöillä varastossa olevat tuotteet voidaan jäljittää valmistuserään, käytettyihin raaka-aine-eriin ja raaka-aineiden myyjiin

Luomuvallonta

Luomusuunnitelmaohje-Elintarvikkeet

JÄLJITETTÄVYYDESTÄ TARKEMMIN: https://www.ruokavirasto.fi/globalassets/tietoa-meista/julkaisut/esitteet/luomu/luomuelintarvikkeiden_jaljitettavyys_fi.pdf

10 Tuoterekламаatio ja toimenpiteet epäiltäessä virheellistä tuotetta

Luomutuotteiden reklamaatioista tulee pitää kirjaa. Kuvaa luomusuunnitelmassasi, miten muistiinpanot tuoterekламаatioista kirjataan. Kuvaa erityisesti, miten tuotteen luomuisuuteen liittyvä reklamaatio käsitellään yrityksessäsi sekä miten toimitaan, kun tuote on virheellinen tuotteen luomuisuuden osalta.

Luomusuunnitelmassa tulee olla kuvaus siitä, miten toimitaan epäiltäessä tuotteen tai ainesosan luomuisuutta (toimijan on viipymättä tehtävä ilmoitus epäilystä Ruokavirastolle), kuka yrityksessä vastaa ilmoituksen tekemisestä Ruokavirastolle ja mihin ilmoitus tehdään (luomuelintarvike@ruokavirasto.fi) . Kuvaa myös, kuinka mahdollinen virheellisten tuotteiden takaisin veto järjestetään ja kuinka asiasta tiedotetaan asiakkaille, sekä miten tuotteista tällöin poistetaan luonnonmukaiseen tuotantotapaan viittaavat merkinnät, tai miten niitä pidetään erillään, kunnes epäily on osoittautunut aiheettomaksi ja tuotteet saa saattaa markkinoille luonnonmukaiseen tuotantotapaan viittaavin merkinnöin.

11 Tuonnin osalta luomusuunnitelmassa huomioitavaa

Mikäli tuot EU:n ulkopuolelta (ns. kolmasmaantuonti) luomuelintarvikkeita tai niiden ainesosia suoraan yhteisön alueelle, tulee tuontimenettely kuvata luomusuunnitelmassa. Tuontimenettelyä yleisesti koskevat tarkemmat säännöt on kuvattu erillisessä Tuonti ohjeessa

<https://www.ruokavirasto.fi/yritykset/oppaat/luomutuonti/luomutuonti/>

Luomusuunnitelmasta on käytävä ilmi yhteisöön tuotavien tuotteiden saapumispaikat ja kaikki muut tilat, joita aiot käyttää tuotujen tuotteiden varastointiin ennen niiden toimittamista ensimmäiselle vastaanottajalle.

Tuotavien tuotteiden ensimmäisen vastaanottajan, myös toisen lukuun toimivan vastaanottajan, on tehtävä luomusuunnitelma. Suunnitelmasta tulee ilmetä vastaanottoon ja varastointiin käytettävät tilat ja miten vastaanottotarkastus tehdään (mitkä dokumentit tarkastetaan) 1. vastaanottajan toimesta.

Luomuvallonta

Luomusuunnitelmaohje-Elintarvikkeet

Luomusuunnitelmasta löytyy kuvaus

- yrityksen tuontiyhteyshenkilö
- tuotteen ensimmäinen vastaanottaja
- yrityksen Admin-henkilö Traces-järjestelmässä
- mitä tuotteita tuodaan ja miten tuotteiden luomuisuus on varmennettu
- ennakoilmoituksen tekeminen (kuka, miten)
- saapumipaikat EU:ssa ja varastointiin käytettävät tilat ennen ensimmäistä vastaanottajaa yhteisössä
- vastaanottotarkastusten tekeminen (tuotteen vertaaminen tuotteen dokumentteihin)
- tuote-erän tunnistaminen (suljetut pakkaukset)
- vastaanottotarkastusten kirjaukset (kuka, miten)
- vastaanottotarkastuksen kirjaus Traces-järjestelmään (kuka)
- vastaanottotarkastuksiin käytetyt tilat
- alihankintana suoritettavat toimet tuonnin osalta

12 Vienti EUn ulkopuolelle

Mikäli viet luomutuotteita EU:n ulkopuolelle 3.maihin, tulee luomusuunnitelmasta löytyä kuvaus vientituotteista, vientimääristä, kohdemaista ja tuotteiden ostajista. Lisäksi luomusuunnitelmassa tulee olla kuvaus tuotteiden sisäisestä ja ulkoisesta jäljitettävyydestä kuten edellä on esitetty. Mikäli tarvitset erillistä vientisertifikaattia, tulee mahdolliset kohdemaat olla listattuna.

Ruokavirasto antaa tämän ohjeen luonnonmukaisen tuotannon valvontaa ohjaavana viranomaisena. Tämä ohje ei ole tyhjentävä selvitys alan lainsäädännöstä. Tässä ohjeessa on sekä lainauksia lainsäädännöstä että tulkintoja lainsäädännön soveltamisesta. Ohjeessa esitetyt tulkinnot ovat Ruokaviraston näkemyksiä siitä, miten lainsäädäntöä tulisi soveltaa. Viranomaisen toiminnan tulee perustua laissa olevaan toimivaltaan ja viranomaistoiminnassa tulee tarkoin noudattaa lakia. Viranomaisohjeet eivät ole oikeudelliselta luonteeltaan muita viranomaisia tai toimijoita sitovia. Viime kädessä lainsäädännön soveltamista koskevat kysymykset ratkaisee tuomioistuim.